

D ů v o d y:

Podle čis. 4 § 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací není opodstatněn, neboť sporná věc byla v odvolacím rozsudku posouzena po právní stránce správně, alespoň v tom směru, pokud jde o konečné rozřešení otázky, zda jde v tomto případě o přestavbu nebo přístavbu podle § 31 čis. 1 zákona ze dne 26. března 1925, čis. 48 sb. z. a n. Pochybením je ovšem, že odvolací soud, obíraje se řešením této otázky, přihlíží ku stavebnímu řádu pro hlavní město Prahu, vydanému zákonem ze dne 10. dubna 1886, čis. 40 z. zák. Používá-li se zákona, nesluší mu podle § 6 obč. zák. dávatí jinaký smysl, než jaký vychází z vlastního smyslu slov v jejich souvislosti a z jasného úmyslu zákonodávce. To znamená v souzeném případě, že význam slov »přestavby, přístavby a nástavby domu« v § 31 čis. 1 zákona ze dne 26. března 1925, čis. 48 sb. z. a n. lze vykládati jenom podle tohoto zákona, nikoli podle jednotlivých stavebních řádů, platných pro různé obce, což je ostatně také zřejmo z úvahy, že řečený zákon platí pro celou republiku, že musí býti pro celé území státní vykládán jednotně a nikoli pro každou oblast různých řádů stavebních zvláště. Dovolateli, poukazujícímu ku rozhodnutí tohoto Nejvyššího soudu čislo 4656 sbírky, sluší dáti za pravdu také v tom, že ustanovení § 31 čis. 1 zákona ze dne 26. března 1925, čis. 48 sb. z. a n. má za účel, by byl podporován stavební ruch, a umožněno bylo rozmnožování bytů na ten způsob, že místnosti, jichž zřízení si vyžádalo podstatných prací stavebních, vyňaty jsou ze zvláštní ochrany zákona, a že to má býti odměna podnikateli za jejich zřízení. Dodati k tomu sluší, že odvolací soud uvádí správně, že citovaný předpis rozlišuje přestavby, přístavby a nástavby domů, pro něž bylo uděleno úřední povolení stavební po 27. lednu 1917 s jedné a místnosti v jiných domech, které byly teprve po 1. květnu 1924 nově zřízeny a z neobytných na obytné upraveny s druhé strany. Než o bytu, o který běží, bylo zjištěno, že byl zřízen v roce 1922 ze sklepů a kuželníků v obývací místnosti, proto se naň nevztahuje doslov zákona vyrazující z ochrany zákona místnosti v jiných domech, které byly teprve po 1. květnu 1924 nově zřízeny a z neobytných na obytné upraveny. Rovněž nelze uznati, že by upravením sporného bytu ze sklepa a kuželníku šlo o přestavbu nebo přístavbu domu podle citovaného ustanovení zákonného, nýbrž sluší schváliti právní závěr druhé stolice, že, když nejde o přestavbu, ani o přístavbu, nýbrž o pouhou přeměnu neobytných místností na obytné bez nějakých změn konstruktivních, také z tohoto důvodu nejsou řečené místnosti vyřazeny z ochrany zákona.

Čís. 6418.

Přechod vlastnictví nenastává, neměl-li odevzdatel věci vůle převéstí na nabyvatele vlastnictví k ní až do zaplacení kupní ceny a tuto vůli prohlásil při tom nebo před tím způsobem postačujícím (§ 863 obč. zák.) k nepochybnému projevu vůle, třebaže tato výhrada ujednána nebyla.

Odevzdatel věci může si vyhradití vlastnictví k prodané věci až do zaplacení kupní ceny, třebaš šlo o zboží určené k zpracování a prodeji, dokud bylo zboží ještě nezpracováno nebo neprodáno.

(Rozh. ze dne 29. října 1926, Rv II 285/26.)

Žalující firma domáhala se na žalovaném inž. H-ovi vydání zboží (příze), jež prý mu dodala s výhradou vlastnictví až do zaplacení kupní ceny, ježto žalovaný kupní ceny zcela nezaplatil. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: První soud posoudil věc správně po stránce právní. Neboť jak vidno z korespondence, jejíž pravost strany nepopřely, kladla si žalující strana v dopisu z 23. února 1924 za podmínku, že kupní cena jest »zahlung per netto Kassa ohne jeden Abzug bei Erhalt der Faktura«. Také v dopise ze dne 5. dubna 1924 poukazuje na tuto podmínku, žádajíc »Garantie für die Bezahlung des entfallenden Betrages«. Žalovaný inž. H. odpověděl na to dopisem z 15. dubna 1924, v němž jako garantii nabídl žalobkyni složení 50% tržové ceny při vydání zboží, aby si žalobkyně tento peníz vyzvedla od jeho speditera a dodal: »Der Rest wird konditionsgemäss angeschafft«. Žalobkyně pak 19. dubna 1924 ve svém dopise výslovně přijala tuto nabídku žalovaného inž. H-a slovy: »akzeptieren wir ihren Vorschlag, insofern es sich um die Zahlungsmodalität des Fakturenbetrages für diese ca 5.800 kg Hanfgarn handelt und bringen die Garne in angegebenem Termine durch die Bahn Speditionsfirma Alois G. dort zur Verladung.« Žalovaný inž. H. na tento dopis odpověděl dne 23. dubna 1924 dopisem, v němž běře na vědomí, že žalobkyně jeho návrh ohledně placení přijala. V žádném dopise, které strany až do této doby vyměnily, nebylo ani zmínky o tom, že by si žalobkyně vyhrazovala vlastnictví k prodanému zboží až do zaplacení. Teprve ve svém dopise ze dne 20. května 1924, který žalobkyně poslala žalovanému ing. H-ovi s fakturou, uvedla: »was die zweite Hälfte des Fakturenbetrages anbelangt, behalten wir uns Bezahlung innerhalb 14 Tagen nach Erhalt der Ware vor und bleibt das Garn bis zur vollen Bezahlung unser Eigentum.« Na to žalovaný inž. H. odpověděl dopisem ze dne 26. května 1924, že polovici kupní ceny 31.527 Kč 18 h již složil u speditera Aloise G-a a dodal: »wie auch die Bezahlung der zweiten Hälfte vereinbarungsgemäss erfolgt.« Zde nutno upozorniti na to, že žalovaný inž. H. nepominul mlčením dodatek žalobkyně o výhradě vlastnictví k prodanému zboží až do úplného jeho zaplacení, nýbrž že na tento dodatek dlužno vztahovati jeho slova, jimiž poukazuje žalobkyni na to, že zaplacení druhé polovice kupní ceny stane se dle úmluvy, čímž zajisté míní také poukázati stručně na to, že žádná výhrada vlastnictví mezi nimi umluvena nebyla. Zmínku žalobkyně o výhradě vlastnictví jest považovati za novou podmínku pro tento kup a žalobkyně, trvala-li vážně na této výhradě vlastnictví, neměla zboží žalovanému posílati dříve, dokud na tuto novou podmínku výslovně nepřistoupil, byla-li záležitost dle mínění žalobkyně teprve v období vyjednávání. Když však žalovaný inž. H. poukázav žalobkyni na to, že jí druhou polovici kupní ceny zaplatí podle úmluvy,

o výhradě vlastnictví se výslovně nezmínil, nelze to považovati za přijetí oné nové podmínky, neboť *qui tacet consentire non videtur*. Jestliže pak žalovaný inž. H. zaslané zboží přijal, nelze v tom přijetí spatřovati konkludentní čin, totiž, že přijetím zboží přistoupil žalovaný inž. H. na podmínku výhrady vlastnictví žalobkyně až do zaplacení, neboť žalovaný inž. H. byl oprávněn přijati zboží podle dosavadního ujednání (tedy bez oné výhrady vlastnictví), ba dokonce byl by mohl žalovati žalobkyni o vydání zboží, jež od ní koupil podle dosavadního ujednání bez výhrady jejího vlastnictví. To dobře věděla žalobkyně, když v dopise ze dne 4. června 1924 uvádí výslovně, že zaslané zboží se stalo »auf Grund der beiderseitigen Vereinbarung« a to tak, že polovice 31.527 Kč 18 h má býti zaplacena ihned, kdežto druhá polovice kupní ceny jest splatna za 14 dní po obdržení zboží. Teprve v druhém odstavci tohoto dopisu uvádí žalobkyně upozornění, že zboží zůstává jejím vlastnictvím až do úplného zaplacení, aniž uvádí důvod tohoto svého domnělého oprávnění, neboť nepraví, že to bylo mezi stranami ujednáno. Z toho jest patrné, že žalobkyně nemůže se dovolávati toho, že inž. H. mlčky přijal její podmínku o výhradě vlastnictví. Není správným názor, že byl povinen žalovaný inž. H. nepřijati zboží obtížené podmínkou o výhradě vlastnictví žalobkyně až do úplného zaplacení zboží, nýbrž správné jest, že žalovaný inž. H. maje hotovou smlouvu o kupu zboží, byl oprávněn zboží přijati, považuje novou podmínku o výhradě vlastnictví za nedoloženou, poněvadž umluvena nebyla a poněvadž žalobkyně nebyla oprávněna takovou podmínku činiti, když smlouva o kupu zboží byla hotova, takže ji žalobkyně nemohla jednostranně novou podmínkou změnit. Neboť druhá polovice kupní ceny, jak žalobkyně uvedla sama v dopise ze dne 14. června 1924, měla býti zaplacena »vereinbarungsgemäss« do 14 dní po obdržení zboží bez výhrady vlastnictví žalobkyně. Žalobkyně nemůže se odvolávati na to, že žalovaný inž. H. v tomto případě byl obmyslným, neboť důkazu o tom ani nenabídla. V tom nelze spatřovati u žalovaného inž. H-a obmyslnost, když při zahájení vyrovnávacího řízení připojil k pohledávce žalobkyně slova, že si žalobkyně vyhradila vlastnictví zboží. Z toho nelze vyvozovati, že žalovaný inž. H. byl přesvědčen o oprávněnosti výhrady vlastnictví žalobkyně. V tom bodu žalovaný inž. H. jen sporný nárok žalobkyně uvedl v patrnost, ale sám ho tím nikterak neuznal, jak i za sporu dal na jevo. Neuznal nároku toho ve vyrovnávacím řízení ani tím, že sám od sebe o něm učinil zmínku. Ani svědci nebyli toho přesvědčení, že nárok žalobkyně jest po právu a že ho žalovaný uznal. Žalobkyně namítá dále, že žalovaný inž. H. nemohl nabýti vlastnictví ke koupené přízi, poněvadž ona jako prodatelka si vyhradila vlastnictví k přízi až do úplného zaplacení, takže tu nebylo srovnalé vůle stran vlastnictví k věcem prodaným převésti a přijati. (§ 425 obč. zák.). Avšak již nahoře bylo dovozeno, že žalovaný inž. H. měl právo považovati odkládací výminku o výhradě vlastnictví za nedoloženou, poněvadž nebyla umluvena. Ostatně taková výhrada vlastnictví nebyla ani ve skutečnosti možná, neboť šlo o zboží určené ke zpracování a dalšímu prodeji, při němž již povaha věci takovou výhradu vylučuje; kupitel nemohl by z takového zboží nic zpracovati nebo prodati, poněvadž by nebyl vlastníkem a proto nemohl by

převést na druhé kupitele vlastnictví k těmto věcem. Zde dlužno míti na mysli, že žalovaný inž. H., koupiv zboží bez výhrady vlastnictví, měl nárok na vydání zboží a že nabyl k němu vlastnictví, když mu bylo odevzdáno. Žalobkyně neměla práva vyhraditi si vlastnictví, když to umluveno nebylo a když dle povahy zboží taková výhrada ani možnou nebyla. Vzhledem k tomu nelze míti za to, že tu byla neshoda mezi stranami, neboť až do napsání dopisu s výhradou vlastnictví byla mezi stranou shoda, takže žádná strana nepochybovala o tom, že smlouva mezi nimi do té doby byla uzavřena.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolání vytýká odvolacímu soudu právem s hlediska dovolacího důvodu § 503 čís. 4 c. ř. s. mylné řešení otázky, zda žalovaný inž. H. mohl vůbec nabýti vlastnictví k sporným věcem, když žalobkyně, odevzdávajíc zboží, jež u ní koupil, neměla vůle, přenést na něho vlastnictví, pokud kupní cena nebude zaplacená, a otázky, zda si žalobkyně mohla platně vyhraditi vlastnictví na prodané přizi až do zaplacení kupní ceny, když šlo o zboží, určené k zpracování a dalšímu prodeji. Co do první otázky míní napadený rozsudek, že žalovaný inž. H. přetiímaje koupené zboží nemusil přihlížeti k dodatečnému prohlášení žalobkyně o výhradě vlastnictví, jež mezi stranami původně nebyla ujednána, že tutěž výhradu tu mohl pokládati za nedoloženou, měl po případě žalovati, by mu zboží bylo odevzdáno bez výhrady a proto přes onu výhradu nabyl vlastnictví k spornému zboží, o němž řečená výhrada nebyla ani ujednána ani při jeho převzetí uznána. Náзор ten je mylným. Podle § 425 obč. zák. může vlastnictví, k němuž kdo má z koupě neb z jiného dění právní důvod, býti nabyto jen právním odevzdáním a převzetím, tak zvanou tradicí. Tradice v tomto smyslu, odevzdání a převzetí, je věcnou smlouvou o převodu držby věci s vůlí, vlastnictví k ní převést a přijati. Vůle ta může býti i závislou na výmince neb obmezena časem, na příklad závislou na odkládací výmince, bude-li trhovácena zaplacená. Jako každá smlouva vyžaduje i smlouva o převodu vlastnictví srovnalou vůli stran. Že však ta a na ní závislá smlouva o převodu vlastnictví se stala skutkem, lze říci jen tehdy, když se setkaly dva projevy nesoucí se k převodu vlastnictví, které se kryjí. Setkají-li se sice dva projevy takového způsobu, ale neshodují-li se ve všech kusech, smlouva o převodu vlastnictví se skutkem nestane, vlastnictví tudíž nepřejde. (Sr. Randa Právo vlastnické z roku 1922 str. 169, Krčmář Základy přednášek o vlastnictví z roku 1924 str. 5, Krainz System d. öst. allg. Privatrechtes 1912 § 206, II 2 b). Jestliže tedy žalující firma, jak tvrdí, odevzdávajíc zboží, žalovaným inž. H-em u ní koupené, neměla vůle převést na něho vlastnictví k němu až do zaplacení kupní ceny a tuto zápornou vůli při tom neb před tím prohlásila způsobem podle § 863 obč. zák. postačujícím k nepochybnému projevu vůle, žalovaný inž. H. vlastnictví k němu do té doby nenabyl a nabýti nemohl, ať už ona výhrada byla nebo nebyla ujednána a žal. její prohlášení vzal k vědomosti

nebo nevzal. Jiná je ovšem otázka, zda by žalovaný inž. H. mohl žalující firmu s úspěchem žalovati, by zboží odevzdala bez oné výhrady. Než otázka ta nemá významu pro řešení otázky, o níž tu jediné jde, zda odevzdání s výhradou, jak se v projednávaném případě prý stalo, bylo způsobilé vlastnictví převést. Co do druhé otázky, zda si žalobkyně mohla platně vyhradit vlastnictví k prodané přízi až do zaplacení kupní ceny, když šlo o zboží určené k zpracování a dalšímu prodeji, stačí k vyvrácení názoru odvolacího soudu, že na ni je odpověděti záporně, odkázati na opačný názor uznávaný, alespoň pokud jde o zboží k zpracování a prodeji určené, dosud však ještě nezpracované neb neprodané — jednotně jak ve vědě (sr. Ehrenzweig, Syst. des österr. allg. Privatr. 1923 sv. I/2 str. 232 a 1920 sv. II/1 str. 383 a tam uvedenou hojnou literaturu), tak i v praxi (srov. zvláště obšírně odůvodněné rozh. býv. nejv. soudu ve Vídni č. 6360 sb. Glaser-Unger) a schválený též tímto Nejvyšším soudem rozh. ze dne 11. září 1925 č. j. Rv I 1057/25, v němž šlo stejně o zboží s výhradou vlastnictví prodané a k zpracování určené, ale do té doby ještě nezpracované a kde nejvyšší soud schválil rozhodnutí soudu první stolice, že i taková výhrada je účinná. Za tohoto právního stavu věci netřeba se obíratí další v dovolání na prvním místě vznesenou výtkou nesprávnosti názoru odvolacího soudu, že mezi smluvními stranami nebyla ujednána výhrada vlastnictví, neboť na okolnosti té dále nezáleží, když bude jen jisto, že žalobkyně výhradu tu — třebaže bez předchozího ujednání — skutečně prohlásila. Při svém mylném právním názoru neučinily nižší soudy skutková zjištění, kterých je třeba, by mohlo býti známo, pokud lze žalobě za správného, nahoře vyličeného právního posouzení proti žalovanému inž. H-ovi přiznati úspěch, zejména v tom směru, zda sporné zboží bylo již zpracováno, pokud se tkne prodáno či nebylo a, bylo-li prodáno, za jakou cenu a pokud tato v mezidobí stoupla, a jelikož k úplnému objasnění těchto otázek bude třeba i jednání u soudu první stolice, bylo oba nižší rozsudky podle §§ 510 a 496 čís. 3 c. ř. s. zrušiti.

Čís. 6419.

Pojišťovací smlouva.

Pojišťovací smlouvu nelze vypověděti po té, když již nastala pojistná příhoda.

Stanovily-li pojišťovací podmínky, že, porušil-li pojištěnec povinnost oznámiti pojišťovně připojištění, » nemůže pojišťovatel, nastal-li pojistný případ před výpovědí, uplatňovati ztrátu nároku pojištěncova na plnění, nelze-li pojištěnci přičítati zavinění nebo uplynula-li lhůta k výkonu výpovědního práva pojišťovatelova a výpověď nebyla dána« — nemůže se pojišťovatel, dozvěděl-li se o připojištění teprve po pojistné příhodě, dovolávat průpadné doložky pouze tehdy, nelze-li přičítati pojištěnci zavinění. Povinnost prokázati, že se, neoznámiv připojištění, neprovinil proti svým smluvním povinnostem, stihá pojištěnce.

Předpis šu 32 (2) poj. zák. nevztahuje se na závazek, oznámiti připojištění.

(Rozh. ze dne 30. října 1926, Rv I 527/26.)